



O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali



2026-YIL 5-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD, dots. P.Lutfullayev, PhD, dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi **Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi** asosida chop etiladi. Jurnal **Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan.** UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

O'ZBEK XALQ ERTAKLARI ORQALI O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

Abdullayeva Muxlisa Akmaljon qizi

NamDPI O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi 2-kurs magistranti

Ilmiy rahbar: prof. Sobirova Mahbuba

e-mail: muxlisadavlatova2@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0005-8811-4794>

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha va boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalarni tarbiyalash hamda ularning tayanch kompetensiyalarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodi namunalaridan, xususan, ertaklardan foydalanishning pedagogik va psixologik ahamiyati yoritilgan. Ertaklarning bolalar og'zaki nutqini rivojlantirish, kommunikativ, ijtimoiy, shaxsiy va bilish kompetensiyalarini shakllantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, ertakterapiya tushunchasi, uning bolalarning ruhiy-emotsional holatini qo'llab-quvvatlash, atrof-muhit bilan munosabatini yaxshilash va ijtimoiy moslashuvini ta'minlashdagi o'rni ochib berilgan. Maqolada ertaklarni ifodali o'qish, qayta hikoya qilish, rollarga bo'lib o'qish, sahnalashtirish va ijodiy topshiriqlardan foydalanish orqali o'quvchilarning og'zaki nutqi, mustaqil fikrlashi, tasavvuri, muloqot madaniyati hamda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Ertak qahramonlarining xatti-harakatlari va muammoli vaziyatlarini tahlil qilish orqali bolalarda milliy qadriyatlar, axloqiy me'yorlar, insonparvarlik, o'zaro hurmat va hamkorlik kabi fazilatlarni shakllantirish mumkinligi asoslangan. Tadqiqot natijalari ertaklardan ta'lim-tarbiya jarayonida maqsadli va interfaol foydalanish bolalarning kommunikativ hamda ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: xalq og'zaki ijodi, ertak, ertakterapiya, maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, kommunikativ kompetensiya, ijtimoiy kompetensiya, shaxsiy kompetensiya, bilish kompetensiyasi, og'zaki nutq, qayta hikoya qilish, ifodali o'qish, sahnalashtirish, rolli o'yin, ijodiy fikrlash, milliy qadriyatlar, axloqiy tarbiya, ijtimoiy moslashuv.

DEVELOPING STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE THROUGH UZBEK FOLK TALES

Annotation. This article examines the pedagogical and psychological significance of using examples of folklore, particularly fairy tales, in the upbringing of preschool and primary school-aged children and in the development of their core competencies. The potential of fairy tales to develop children's oral speech and foster communicative, social, personal, and cognitive competencies is analyzed. The article also explores the concept of fairy-tale therapy and its role in supporting children's psycho-emotional well-being, improving their relationships with the environment, and promoting social adaptation. It demonstrates the possibilities of developing pupils' oral speech, independent thinking, imagination,

communication culture, and creative abilities through expressive reading of fairy tales, retelling, role-based reading, dramatization, and creative tasks. It is substantiated that analyzing the behavior and problem situations of fairy-tale characters can help develop such qualities in children as national values, moral standards, humanism, mutual respect, and cooperation. The findings of the study indicate that the purposeful and interactive use of fairy tales in the educational and upbringing process is one of the effective means of developing children's communicative and social competencies.

Keywords: *folklore, fairy tale, fairy-tale therapy, preschool education, primary education, communicative competence, social competence, personal competence, cognitive competence, oral speech, retelling, expressive reading, dramatization, role-play, creative thinking, national values, moral education, social adaptation.*

РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ НА МАТЕРИАЛЕ УЗБЕКСКИХ НАРОДНЫХ СКАЗОК

Аннотация. В данной статье освещается педагогическое и психологическое значение использования образцов устного народного творчества, в частности сказок, в воспитании детей дошкольного и младшего школьного возраста, а также в формировании их базовых компетенций. Анализируются возможности сказок в развитии устной речи детей, формировании коммуникативных, социальных, личностных и познавательных компетенций. Также раскрывается понятие сказкотерапии и рассматривается её роль в поддержке психоэмоционального состояния детей, улучшении их взаимоотношений с окружающей средой и обеспечении социальной адаптации. В статье показаны возможности развития устной речи, самостоятельного мышления, воображения, культуры общения и творческих способностей учащихся посредством выразительного чтения сказок, пересказа, чтения по ролям, инсценировки и выполнения творческих заданий. Обосновывается, что анализ поступков сказочных героев и проблемных ситуаций способствует формированию у детей национальных ценностей, нравственных норм, гуманности, взаимного уважения и сотрудничества. Результаты исследования показывают, что целенаправленное и интерактивное использование сказок в образовательном и воспитательном процессе является одним из эффективных средств развития коммуникативных и социальных компетенций детей.

Ключевые слова: *устное народное творчество, сказка, сказкотерапия, дошкольное образование, начальное образование, коммуникативная компетентность, социальная компетентность, личностная компетентность, познавательная компетентность, устная речь, пересказ, выразительное чтение, инсценировка, ролевая игра, творческое мышление, национальные ценности, нравственное воспитание, социальная адаптация.*

KIRISH

Hozirgi kunda yoshlarni ta'lim-tarbiyasida milliy qadriyatlarimizga tayanish eng muhim vazifalardan biri sanalmoqda. Bu borada xalq og'zaki ijodi namunalaridan

foydalanish orqali insonlarda turli fazilatlar shakllantirilib, ruhiy holatlari va jamiyat orasida rivojlanish ko'nikmalari mustahkamlanmoqda. Binobarin, ushbu namunalardan biri ertaklar yosh avlodning intellektni uchun muhim ma'naviy oзуqadir. Bugungi kun psixologlari ham tarbiya masalasini o'rganish davomida ertakterapiyasi atamasini keng qo'llamoqdalar. Ertakterapiya bu bolani ertaklar orqali tarbiyalash va davolash usulidir. Ertaklar aqlga ham, yurakka ham faol ta'sir ko'rsatadi: aqlni charxlaydi, yurakni hissiyotchan qiladi. Ertakterapiya atrof-muhit bilan o'zaro munosabatni va jamiyatdagi kommunikativlik kompetensiyasini mukammallashtirish hamda emotsional buzilishlarni to'g'rilashda foylaniladigan usuldir.

Ertak - xalq og'zaki ijodidagi badiiy nasrning qadimiy va ommaviy namunasi hisoblanadi. Bolalar juda yoshlikdan ertak eshitib o'sadi. Bolalarni ovutish uchun kattalar ertak aytib beradilar, bolalar ham ulg'ayib, ma'lum darajada ushbu namunalar orqali tarbiyaviy-ma'naviy jihatdan shakllanadilar va maktabga bora boshlagan vaqtlaridan kichik-kichik ertaklarni o'zlari ayta boshlaydilar. Ushbu janr anonimik bo'lgani uchun mazmunini saqlagan holda voqealariga qo'shimcha kiritish yoki ba'zi voqealarini tushirib qoldirish mumkin. Bu jarayon orqali bola o'z fikr-mulohazalarini to'g'ri bayon qilib, hayotiga tatbiq eta boshlaydi. Shuningdek, bola hikoya qilib berish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Ertakdagi vaziyatlarni tahlil qilishi orqali ijtimoiy moslashuv yuzaga keladi. Natijada bola atrofidagi insonlar bilan qanday qilib oson muloqot qilish kabi kommunikativ kompetensiyaga ega bo'ladi. Ijtimoiy kompetensiya – bunda bolalar ertakdagi tartib, odob ahloq qoidalarini o'z tafakkurida analiz, sintez qiladi. Ertakdagi ijtimoiy holatlarni o'z ongida tasavvur qilishi bilan, kattalarni hurmat qilish, tengdoshlari ko'ngliga yo'l topishni, har xil vaziyatda insonlarga yordam berish, ularning quvonchiga va qayg'usiga sherik bo'lishni o'rganadi. Ertakdagi muammoli vaziyatlardagi qahramonlarning to'g'ri qarorlaridan xulosa qilib, hayotdagi muammolardan qanday chiqish kerakligini bilib oladilar. Shuningdek, katta insonlarning qanaqa majburiyatlari borligini tushunadi va bularning natijasida ijtimoiy ong shakllanib boradi. Shaxsiy ("Men

konsepsiyasini qurish”) kompetensiya – bunda bolaning o‘z shaxsini rivojlantirishi bo‘lib, ertakdagi qahramonlarning o‘z – o‘zini himoya qilishi, maqsadi yo‘lida turli xil muammolarni boshidan o‘tkazishi va murod maqsadiga yetishi kabi syujetlar bolalarda shu kompetensiyani shakllantiradi.

MATERIAL VA METODLAR

Tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy va kommunikativ kompetensiyani shakllantirishga doir psixologik-pedagogik hamda metodik adabiyotlar tahlil qilindi. Shuningdek, xalq ertaklarining tarbiyaviy va ta’limiy imkoniyatlari o‘rganildi.

Tadqiqot jarayonida **tahlil, taqqoslash, umumlashtirish, pedagogik kuzatish, suhbat, qayta hikoyalash, rolli o‘yin va sahnalashtirish** metodlaridan foydalanish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi.

Bolaning nutqiy rivojlanishini davrlashtirish masalasida G.L. Rozengrad-Pupko hamda A.N. Leontev qarashlari muhim metodologik manba sifatida qaraladi. G.L. Rozengrad-Pupko bolaning nutq rivojlanishini tayyorlov va mustaqil nutqning shakllanish davrlariga ajratadi. A.N. Leontev esa nutq shakllanishini tayyorgarlik, bog‘chagacha, maktabgacha va maktab davrlariga ajratib ko‘rsatadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida kommunikativ, ijtimoiy, shaxsiy va bilish kompetensiyalari o‘zaro bog‘liq holda namoyon bo‘ladi. Shu sababli ertaklar bilan ishlash jarayonida faqat nutqni rivojlantirish emas, balki bolaning ijtimoiy munosabatlarga kirishishi, o‘z fikrini ifodalashi, boshqalarni tinglashi va mustaqil qaror qabul qilishi kabi ko‘nikmalarini ham rivojlantirish ko‘zda tutiladi.

Tadqiqotning metodik modeli quyidagi bosqichlarda tashkil etilishi mumkin:

1-bosqich – ertakni tinglash va tushunish. Bolalarga yosh xususiyatlariga mos ertak o‘qib yoki hikoya qilib beriladi. Ertak mazmuni yuzasidan savollar berilib, qahramonlarning xatti-harakatlari muhokama qilinadi.

2-bosqich – qayta hikoyalash. Bolalardan ertak mazmunini o'z so'zlari bilan qayta bayon qilish so'raladi. Bu jarayonda voqealar ketma-ketligini saqlash, gaplarni to'g'ri tuzish va fikrni izchil ifodalashga e'tibor qaratiladi.

3-bosqich – dialogik nutqni rivojlantirish. Ertakdagi qahramonlar dialoglari asosida savol-javob, rolli o'yin va suhbatlar tashkil etiladi.

4-bosqich – sahnalashtirish. Bolalar ertak qahramonlari obrazlariga kirib, voqealarni ijro etadilar. Bunda ovoz, intonatsiya, mimika va harakatdan foydalanish talab qilinadi.

5-bosqich – ijodiy topshiriqlar. Bolalarga ertakning davomini o'ylab topish, qahramon nomidan gapirish, voqealarga boshqa yakun berish yoki ertak asosida yangi hikoya tuzish kabi topshiriqlar beriladi.

Tadqiqotchilar bolalar nutqini shakllantirishni turli davrlarga ajratadilar va yosh chegaralariga moslab tatqiq etmoqdalar.

G.L.Rozengrad-Pupko bolada nutq rivojlanishini davrga ajratadi [6].

1.Tayyorlov davri (2 yoshgacha bo'lgan davr).

2.Nutqning mustaqil shakllanish davri.

A.N. Leontev bola nutqining shakllanishini 4 davrga bo'lib ko'rsatadi [7]:

1. Tayyorgarlik davri – 1 yoshgacha.

2. Bog'chagacha bo'lgan davr – 3 yoshgacha.

3. Maktabgacha bo'lgan davr – 7 yoshgacha.

4. Maktab davri.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berishda kompetensiyaviy yondashuv, ularning bilishga oid ehtiyojlari, muammolari va imkoniyatlariga samarali javob qaytara olish qobiliyatini rivojlantirishni, axloqiy me'yorlar va qadriyatlarni shakllantirishni, boshqalar bilan muloqot qilishni hamda shaxsiy "Men" konsepsiyasini barpo etishni o'z ichiga oladi.

Maktabgacha yoshdagi (6-7 yosh) bolaning tayanch kompetensiyalari quyidagilardan

iborat:

- Kommunikativ
- Ijtimoiy
- Shaxsiy ("Men" konsepsiyasini qurish)
- Bilish.

Darhaqiqat, ertaklarni ifodali o'qish va qayta hikoya qilish o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantiradi. Ifodali o'qish asosida o'quvchilarning talaffuzi, intonatsiyasi, ovoz balandligi va nutq sur'atini me'yorlashtirish shakllanadi. Azmunini qayta hikoya qilish esa o'quvchini voqealarni izchil bayon qilishga, mantiqiy ketma-ketlikni saqlashga va o'z fikrini mustaqil ifodalashga o'rgatadi.

Qayta hikoya qilish jarayonida o'quvchi eslab qolish, tahlil qilish, umumlashtirish va xulosa chiqarish kabi aqliy faoliyatlarni bosqichma-bosqich amalga oshiradi. Bu esa uning nafaqat nutqini, balki tafakkurini ham rivojlantiradi.

Masalan, "Uch og'a-ini" ertagini o'qib bo'lgach, o'quvchilarga ertakni o'z so'zlari bilan qayta hikoya qilish topshiriladi. Ayrim o'quvchilar voqealarni qisqacha, boshqalari esa batafsil bayon qiladilar. Bu mashq ularning og'zaki nutqini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Ertak qahramonlari o'rtasidagi dialoglar ham o'quvchilarning muloqot kompetensiyasini rivojlantiradi. Og'zaki nutq kompetensiyasining muhim tarkibiy qismi muloqot qilish qobiliyati hisoblanadi. Xalq ertaklari matnlarida qahramonlar o'rtasidagi dialoglar ko'p uchraydi. Ushbu dialoglarni rollarga bo'lib o'qish yoki sahnalashtirish o'quvchilarning muloqot madaniyatini rivojlantiradi. Dialoglar asosida ishlash jarayonida o'quvchilar savol berish, javob qaytarish, suhbatni davom ettirish, tinglash madaniyatiga amal qilish va suhbatdosh fikriga munosabat bildirishni o'rganadilar. Bu kabi jarayonlar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, "Susambil" ertagini o'quvchilar rollarga bo'lib ijro

etadi. Keyinchalik qolgan o'quvchilar dialog mazmunini tahlil qiladilar va qahramonlarning nutq madaniyatiga baho beradilar.

Ertaklarni rollar oqali ijro etish o'quvchilarning og'zaki nutqi va ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sahnalashtirish usuli o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishda eng samarali interfaol metodlar sarasiga kiradi. O'quvchi obrazga kirgan holda qahramonning his-tuyg'ularini ovoz,intonatsiya, mimika va harakat orqali ifodalashga harakat qiladi. Bu esa nutq ravonligi, emotsionalligi va ifodaliligini rivojlantiradi. Sahnalashtirish davomida o'quvchilar bir-biri bilan hamkorlik qiladi, o'zaro fikr almashadi va jamoada ishlash ko'nikmalarini ham egallaydi.

Shuningdek, bu usul bolalarning sahna madaniyati va o'ziga bo'lgan ishonchini ham oshiradi. Masalan, "Sholg'om" ertagi sinfda kichik spektakl shaklida sahnalashtiriladi. Har bir o'quvchi o'z rolini ifodali tarzda ijro etadi. Natijada ularning og'zaki nutqi, talaffuzi va ifodalash qobiliyati rivojlanadi.

Og'zaki nutq kompetensiyasi faqat matnni qayta aytish bilan cheklanmaydi. O'quvchi o'z fikrini mustaqil ravishda bayon qila olishi ham zarur. Shu nuqtayi nazardan ertaklar ijodiy topshiriqlar uchun qulay materialdir. Masalan, ertakning davomini o'ylab topish, qahramon nomidan hikoya qilish, voqealarni boshqa yakun bilan tugatish yoki ertak asosida yangi hikoya yaratish kabi mashqlar o'quvchilarning mustaqil nutqini rivojlantiradi. Bunday topshiriqlar bolaning tasavvurini, mantiqiy tafakkurini va ijodiy salohiyatini ham boyitadi. Masalan, "Ur to'qmoq" ertagini o'qigandan so'ng o'quvchilarga "Agar sehrli to'qmoq sizda bo'lganida undan qanday foydalangan bo'lardingiz?" mavzusida og'zaki hikoya tuzish topshirig'i beriladi.

Ertaklarni o'qitish asosida bolalarda kommunikativlikni oshirish turli interfaol metodlar va rolli o'yinlarni tatbiq etish zamon talabiga aylanayotganini yuqoridagi fikrlarimiz orqali bilib olish mumkin.

MUHOKAMA

Olingan nazariy-metodik natijalar ertaklarning maktabgacha ta'lim jarayonidagi imkoniyatlari faqat axloqiy tarbiya bilan chegaralanmasligini ko'rsatadi. Ertaklar bolalarning nutqiy faoliyatini tashkil etish, dialogik va monologik nutqini rivojlantirish, tengdoshlari bilan muloqot qilish va jamoaviy faoliyatda ishtirok etish uchun samarali pedagogik material bo'la oladi.

Ayniqsa, ertaklarni oddiy tinglash bilan cheklanib qolmasdan, ularni qayta hikoyalash, savol-javob, rolli o'yin, sahnalashtirish va ijodiy topshiriqlar bilan bog'lash ta'limiy jarayonning faol xarakterini kuchaytiradi.

Ertak qahramonlarining turli vaziyatlardagi xatti-harakatlarini muhokama qilish orqali bolalarda ijtimoiy vaziyatlarni anglash va ularga munosabat bildirish imkoniyati paydo bo'ladi. Masalan, qahramonning muammoli vaziyatda qanday qaror qabul qilgani muhokama qilinib, bolalardan shu vaziyatga o'z munosabatini bildirish so'ralishi mumkin.

Bunday faoliyatlar orqali bolalarda boshqalarni tinglash, o'z fikrini bildirish, suhbatdosh fikrini hurmat qilish, muammoni muhokama qilish va hamkorlikda qaror qabul qilishga tayyorgarlik shakllanadi.

Shu bilan birga, ertakterapiya elementlaridan foydalanishda bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish zarur. Ertak mazmuni bolaning yoshiga mos, tushunarli va psixologik jihatdan xavfsiz bo'lishi kerak. Ertakni psixologik korreksiya vositasi sifatida qo'llashda esa pedagogik yondashuv bilan bir qatorda tegishli mutaxassis tavsiyalariga ham amal qilish maqsadga muvofiq.

XULOSA

Tadqiqot natijalariga ko'ra, xalq ertaklaridan maktabgacha ta'lim jarayonida foydalanish bolalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish uchun muhim pedagogik imkoniyatlarga ega.

Ertaklarni ifodali o'qish va tinglash bolaning lug'at boyligi, talaffuzi va intonatsiyasini rivojlantirsa, qayta hikoyalash izchil va mantiqiy nutqni shakllantiradi.

Dialoglarni rollarga bo'lib ijro etish va sahnalashtirish esa muloqot, tinglash, hamkorlik va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ijodiy topshiriqlar orqali bolalarning mustaqil fikrlashi, tasavvuri va og'zaki bayon qilish qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Shu bilan birga, ertak mazmunini tahlil qilish bolalarda axloqiy va ijtimoiy tushunchalarning shakllanishiga yordam beradi. Demak, ertaklardan foydalanish maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning kompleks pedagogik vositasi sifatida qaralishi mumkin. Bunda ertakni shunchaki o'qib berish emas, balki **tinglash** → **muhokama qilish** → **qayta hikoyalash** → **rollarga bo'lib ijro etish** → **sahnalashtirish** → **ijodiy topshiriq** ketma-ketligida tashkil etilgan faoliyat yuqori pedagogik samaradorlikka ega bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

- 1.M. Jo'rayev, J. Eshonqulov "Folklorshunoslikka kirish", o'quv qo'llanma, Toshkent-2017.
2. "O'zbek xalq ertaklari", Yangi asr avlodi nashri, Toshkent-2017.
- 3.G'oipova, N. B. Q. va Meliboyeva, Y. E. Q. Nutq ishlab chiqarish jarayonlari va manbalar. Fan va ta'lim. (2025).
4. Ahmedova Z. "Ertak terapiya" Toshkent- 2019
5. Sobirova M. Kitobxonlik madaniyatini shakllantirish. Metodik ko'rsatma. –Namangan, 2019 yil. 44 bet.
6. Sobirova M. Kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning o'rni. Содружество культур. Международный сборник научных статей. Совместный проект НамГУ и Российского государственного педагогического университета им. А.И.Герцена. –Наманган. 2020. - ст.445-450.
7. Sobirova M. Zamonaviy metodlar asosida jahon bolalar adabiyotini o'qitish usullari tadqiqi. "Ilm-fan, ta'lim va san'at integratsiyasi: istiqbolli rejalar" mavzusidagi xalqaro konf.materiallari. Shymkent, 18.11.2023. – B.725-728.
8. Imomov K. O'zbek xalq ertaklari \ O'zbek folklorining epik janrlari. –T.: Fan, 1981.
9. Rozengrad-Pupko G. L. *Yosh bolalarda nutqni shakllantirish*. Moskva, 1963 yil.
10. Leontiev A. A. *Psixolingvistika asoslari*. Moskva: Ma'no, 1997.
11. Abdullayeva M. Ertaklar orqali o'quvchilar nutqini o'stirishda suratlardan foydalanish usulini takomillashtirish. "Modern Science and Research" is awarded by the editorial board of the international scientific journal. 2026.